

19.06.2024

Protokół z kolokwium oraz posiedzenia komisji habilitacyjnej przeprowadzonych w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia, wszczętym na wniosek dr. Adriana Stencela

Kolokwium rozpoczęło się 19.06 o godzinie 10 za pośrednictwem platformy Teams. Obecni byli wszyscy członkowie komisji:

Prof. dr hab. Tadeusz Szubka (przewodniczący)
Dr hab. Adrian Kuźniar (recenzent)
Dr hab. Elżbieta Pakszys, prof. UAM (recenzentka)
Dr hab. Robert Poczobut, prof. UwB (recenzent)
Dr hab. Zbigniew Wróblewski, prof. KUL (recenzent)
Dr hab. Leszek Wroński, prof. UJ (członek)
Dr hab. Błażej Skrzypulec, prof. UJ (sekretarz)

W roli obserwatora w czasie kolokwium obecny był prof. Jerzy Gołosz. Obrady były prowadzone w języku polskim.

Obrady rozpoczął Przewodniczący, prosząc Kandydata o przedstawienie osiągnięcia habilitacyjnego.

Kandydat przedstawił bardzo szczegółową prezentację, trwającą około 75 minut, dotyczącą zarówno wątków metodologicznych i ogólnoteoretycznych, jak i treści wszystkich 8 artykułów składających się na osiągnięcie habilitacyjne.

Kandydat umiejscawia swoje wyniki w obrębie nurtu „filozofii w nauce” badającego założenia i konsekwencje filozoficzne teorii naukowych.

Kandydat wskazał, że przedstawiany jako osiągnięcie habilitacyjne cykl publikacji „Filozoficzne zagadnienia wokół koncepcji organizmu” dotyczy konsekwencji, jakie dla pojęcia organizmu mają okrycia z zakresu mikrobiologii, m.in. na temat symbiotycznych organizmów, populacji wielogatunkowych, czy też dziedziczenia mikrobiomów.

W poszczególnych artykułach Kandydat poruszał m.in. kwestie statusu holobiontów, tzn. organizmów wraz z ich mikrobiomem, możliwości dziedziczenia przez organizmy elementów niebiologicznych, oraz konsekwencji pluralizmu w rozumieniu pojęcia organizmu dla definiowania śmierci organizmu.

Ramą spajającą uzyskane wyniki jest propozycja alternatywnego wobec dominującego w filozofii biologii uzasadnienia pluralizmu w podejściu do pojęcia organizmu. Podczas gdy dominującym stanowiskiem jest fundowanie pluralizmu na podstawie pragmatyzmu, Kandydat uzasadnia pluralizm odwołując się do ontologii procesu w wersji zaproponowanej przez Johna Dupre i Daniela Nicholsona.

Ponadto Kandydat przedstawił wpływ swojej pracy badawczej na dyskusje toczone obecnie w obrębie filozofii biologii, wskazując na liczne cytowania swoich artykułów oraz przedstawiając

fragmenty tekstów, w których inni autorzy odwołują się do jego koncepcji, wskazując na ich istotność dla ich własnych badań.

Po zakończeniu wypowiedzi Kandydata Przewodniczący poprosił recenzentów, a następnie pozostałych członków komisji do zadawania pytań w kolejności alfabetycznej.

Profesor Kuźniar rozpoczął od stwierdzenia, że choć prezentacja Kandydata odpowiedziała na część krytycznych uwag wrażonych w recenzji, to część z tych uwagach pozostała bez adekwatnej odpowiedzi.

Następnie profesor Kuźniar zadał trzy pytania.

Pierwsze dotyczyło związków pomiędzy artykułem „W poszukiwaniu uniwersalnej koncepcji organizmu. Problem indywidualizacji” będącym częścią osiągnięcia habilitacyjnego a jednym z tekstów, na podstawie których Kandydat otrzymał stopień doktora. Profesor Kuźniar ocenił, że artykuł przedstawiony jako część doktoratu wydaje się bardziej rozbudowaną wersją artykułu „W poszukiwaniu uniwersalnej koncepcji organizmu”, który wchodzi w skład osiągnięcia habilitacyjnego.

Kandydat odpowiedział, że choć oba artykuły są powiązane tematycznie, to tylko w artykule stanowiącym część osiągnięcia habilitacyjnego postawione jest ogólne pytanie o uniwersalną koncepcję organizmu, czyli o zagadnienie ściśle związane z cyklem „Filozoficzne zagadnienia wokół koncepcji organizmu”.

Następnie profesor Kuźniar zapytał, w kontekście artykułu „A pluralistic view of holobionts in the context of process ontology”, o kryterium identyczności procesów, jakimi są organizmy.

W odpowiedzi Kandydat stwierdził, że jego celem nie było zaproponowanie konkretnych kryteriów identyczności procesów, lecz pokazanie, że na wspólnym gruncie ontologii procesu można ufundować pluralizm rozumienia tego, czym jest organizm. Dokładniejsze kryteria identyczności procesów zależą już od przyjętej, bardziej szczegółowej koncepcji organizmu.

Profesor Kuźniar uznał, że taka propozycja jest nazbyt ogólna i mało nowatorska, gdyż tak naprawdę sprowadza propozycję Kandydata do znanej tezy perdurantyzmu w odniesieniu do rzeczy.

Trzecie pytanie profesora Kuźniara dotyczyło artykułu “A part-dependent account of biological individuality: why holobionts are individuals and ecosystems simultaneously”. Profesor Kuźniar stwierdził, że zaproponowana przez Kandydata perspektywiczna koncepcja organizmu nie jest przedstawiona na tyle precyzyjnie, aby pozwalała na sformułowanie kryterium liczenia organizmów.

W odpowiedzi Kandydat stwierdził, że kryterium liczenia można sformułować, odnosząc się do relacji zależności. W celu zademonstrowania tej idei odwołał się do przykładu kota i bakterii tworzących jego mikrobiom. Z perspektywy kota, ów kot i jego mikrobiom stanowią jeden organizm, gdyż sam kot nie mógłby funkcjonować bez mikrobiomu. Jednak z perspektywy bakterii kot i jego mikrobiom są wielością osobnych organizmów, gdyż taka bakteria mogłaby funkcjonować poza środowiskiem mikrobiomu kota.

Następnie pytanie zadała profesor Pakszys prosząc Kandydata by wskazał luki zarówno w jego projekcie, jak i w tym, jak o organizmach myśli się w filozofii biologii, które zdaniem Kandydata wymagają uzupełnienia w toku dalszych badań.

W odpowiedzi Kandydat stwierdził, że filozoficzne myślenie o organizmach zbyt mocno koncentruje się na organizmach zwierzęcych, podczas gdy szczególne cechy grzybów i roślin mogłyby służyć za inspirację dla dalszego rozwoju refleksji nad organizmami.

W odniesieniu do własnego projektu Kandydat uznał, że koncentrował się on wokół kwestii pluralizmu podczas gdy interesujące byłoby również bardziej szczegółowe rozważanie zalet stanowisk monistycznych.

Następnie pięć pytań zadał profesor Poczobut.

Po pierwsze, odnosząc się do tekstu „A pluralistic view of holobionts in the context of process ontology”, zapytał, czy zdaniem Kandydata każde pojęcie organizmu adekwatnie odnosi się do jakiejś fazy holobiontu i ile w ogóle jest głównych koncepcji organizmu.

Jako główne koncepcje organizmu Kandydat wymienił koncepcję fizjologiczno-metaboliczną, immunologiczną oraz ewolucyjną.

Kandydat odpowiedział, że nie każde pojęcie organizmu nadaje się do opisu faz holobiontu. Na przykład pojęcie paleontologiczne, gdzie organizm jest rozumiany jako spójny zestaw kości, nie nadaje się do tego celu.

W drugim pytaniu profesor Poczobut zapytał o przewagi ontologii procesu nad ontologią teorii systemu.

W odpowiedzi Kandydat wskazał na większe możliwości unifikacyjne ontologii procesu i jej większą zdolność do opisu dynamicznych fenomenów związanych z organizmami.

Po trzecie, profesor Poczobut zapytał, czy pojęcie perspektywy w pracach Kandydata ma charakter czysto ontologiczny, czy również epistemiczny ze względu na użycie przez Kandydata kategorii obserwatora.

Kandydat odpowiedział, że jego celem jest rozwój ontologicznego pojęcia perspektywy. Przyznał jednak, że używany przez niego język ma pewne naleciałości epistemiczne wynikające z tego, jak pojęcie perspektywy rozumie się zazwyczaj w pracach biologów.

Po czwarte, profesor Poczobut zapytał, czy Kandydat uważa, że mikrobiom organizmu można nazwać jego środowiskiem wewnętrznym.

Kandydat ze sceptycyzmem odniósł się do tej idei, jako że jednym z istotnych elementów jego projektu jest traktowanie holobiontów jako całości.

Na koniec profesor Poczobut zapytał, czy zdaniem Kandydata każdy organizm jest holobiontem.

Kandydat stwierdził, że jest to prawdą o organizmach wielokomórkowych, ale niektóre organizmy jednokomórkowe mogą nie być holobiontami.

Następnie trzy pytania zadał profesor Wróblewski.

Po pierwsze poprosił Kandydata o wskazanie tez metafizycznych charakteryzujących jego styl uprawiania filozofii.

Kandydat wymienił trzy takie tezy: (a) badania filozoficzne powinny mieć jako swój punkt wyjścia teorie naukowe, (b) badania filozoficzne nie muszą ograniczać się do badania empirycznej treści teorii naukowych, lecz mogą iść w kierunku formułowania tez metafizycznych, (c) wyniki filozoficzne nie muszą mieć na celu przydatności dla badań naukowych.

Następnie profesor Wróblewski zapytał o wpływ idei filozoficznych na stawianą przez Kandydata tezę o sezonowej zmienności mikrobiomu.

Kandydat wskazał, że źródłem tej tezy jest interpretacja danych empirycznych z perspektywy traktowania organizmów jako holobiontów.

W ostatnim pytaniu profesor Wróblewski poprosił Kandydata o przedstawienie kryteriów, jakie powinna spełniać ontologia odpowiednia dla analizowania fenomenów biologicznych.

Kandydat stwierdził, że odpowiednia ontologia powinna odpowiadać dynamicznemu charakterowi fenomenów biologicznych, które nie cechują się stabilnością własności.

Po zakończeniu dyskusji Kandydata z recenzentami pytania zadali pozostali członkowie Komisji.

Profesor Skrzypulec zapytał o dalsze plany Kandydata w wymiarze merytorycznym i instytucjonalnym.

Kandydat przedstawił dalsze plany związane z eksplikacją ontologicznego pojęcia perspektywy. Wyraził również zamiar, możliwy do zrealizowania dzięki środkom uzyskanych w ramach grantu NCN Opus, stworzenia małej jednostki badawczej zajmującej się filozofią biologii.

Profesor Szubka zapytał, czy pluralizm postulowany przez autora jest faktycznie ontologicznym pluralizmem, czy zawiera też elementy epistemicznego relatywizmu.

Kandydat zadeklarował, że rozumie pluralizm w sposób ontologiczny i wyraził zamiar doprecyzowania tej kwestii w dalszej pracy badawczej.

Profesor Wroński zapytał Kandydata o najważniejszych filozofów procesu oraz o aspekty klasycznych koncepcji z zakresu filozofii procesu, które nie pasują do współczesnych debat dotyczących filozofii biologii.

Kandydat wskazał Johna Dupre, Daniela Nicholsona oraz Jamesa DiFrisco jako główne źródła inspiracji, oraz Whiteheada jako klasyka filozofii procesu. Wskazał, że ci autorzy krytykują Whiteheada za zbyt mały radykalizm w procesualnej interpretacji rzeczywistości. Kandydat przyznał jednak, że klasyków filozofii procesu zna głównie ze współczesnych omówień.

Po zakończeniu kolokwium Przewodniczący poprosił Kandydata oraz prof. Gołosza o rozłączenie się.

Następnie rozpoczęło się posiedzenie Komisji.

W czasie posiedzenia Komisji wszyscy członkowie wyrazili swoją opinię na temat kolokwium oraz dorobku Kandydata.

slm

T.S.

Profesor Kuźniar stwierdził, że wypowiedzi Kandydata nie rozwiąły jego wątpliwości wyrażonych w recenzji. Uznał, że Kandydatowi brakuje głębszego zrozumienia problematyki filozoficznej, które jest konieczne dla poprawnej filozoficznej interpretacji fenomenów biologicznych.

Profesor Pakszys wyraziła odmienne zdanie, uznając, że Kandydat ma dobre kompetencje filozoficzne, i choć nie wszystkie jego pomysły są przekonujące, to na uwagę zasługuje fakt, że przedstawił całościową wizję rozumienia organizmów.

Profesor Poczobut podtrzymał pozytywną opinię wyrażoną w recenzji. Uznał, że Kandydat rozwiął wątpliwości formalne co do związków osiągnięcia habilitacyjnego z treścią doktoratu. Profesor stwierdził, że eksplikacja pojęć dokonana przez Kandydata jest satysfakcjonująca, choć nie na wszystkie pytania w pełni odpowiedział. Profesor z uznaniem wyraził się o dużej aktywności międzynarodowej Kandydata.

Profesor Wróblewski podtrzymał pozytywną opinię wyrażoną w recenzji. Zwrócił uwagę, że w wypowiedziach Kandydata było nieco zbyt dużo powtórzeń, ale uznał, że jest to zapewne wynik zmęczenia związanego z długością kolokwium. Profesor podkreślił zdolność Kandydata do funkcjonowania w międzynarodowych zespołach badawczych, w skład których wchodzi również badacze empiryczni oraz dużą umiejętność do publikowania w interdyscyplinarnych czasopismach.

Profesor Skrzypulec wyraził opinię, że projekt Kandydata nie jest do końca dopracowany od strony ontologicznej, ale z uznaniem wyraził się o tym, że idee kandydata faktycznie mają wpływ na debaty z zakresu filozofii biologii. Ponadto wyraził opinię, że brak doprecyzowania kwestii ontologicznych jest raczej ogólniejszą cechą wielu debat w filozofii biologii, a nie szczególną wadą Kandydata.

Profesor Szubka wyraził opinię, że wady prac Kandydata, takie jak niedostateczna znajomość ontologicznych szczegółów ontologii procesu wynikają głównie ze sposobu funkcjonowania systemu akademickiego promującego wpisywanie się w wąskie debaty bez brania pod uwagę szerszego kontekstu filozoficznego. Profesor wyraził przekonanie, że w tym systemie Kandydat funkcjonuje bardzo dobrze, a jego prace mają wpływ na toczące się debaty.

Profesor Wroński wyraził zdziwienie, że osoba odwołująca się do ontologii procesu nie zna dobrze prac Whiteheada. Również jednak uznał, że jest to raczej ogólniejsza wada wynikająca z cech obecnego systemu akademickiego.

Po przedstawieniu opinii przystąpiono do głosowania nad uchwałą wyrażającą pozytywną opinię w sprawie nadania dr. Adrianowi Stencelowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia.

Uchwała została przyjęta w głosowaniu jawnym następującym stosunkiem głosów:

- za przyjęciem Uchwały (TAK) – 6 głosów
- przeciw przyjęciu Uchwały (NIE) – 0 głosów
- wstrzymujących się od głosu – 1 głosów.

dr hab. Błażej Skrzypulec, prof. UJ
Sekretarz Komisji Habilitacyjnej

prof. dr hab. Tadeusz Szubka
Przewodniczący Komisji Habilitacyjnej

19 czerwca 2024 r.

Uchwała komisji habilitacyjnej powołanej w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia, wszczętym na wniosek dra Adriana Stencela

§ 1

Komisja habilitacyjna, powołana 14 grudnia 2023 r. (z późniejszymi zmianami w składzie) przez Radę Dyscypliny Filozofia Uniwersytetu Jagiellońskiego na wniosek dra Adriana Stencela z dnia 19 września 2023 r., działając na podstawie art. 221 ust. 10 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023 poz. 742), po zapoznaniu się z recenzjami i dokumentacją wniosku, a także po przeprowadzeniu kolokwium habilitacyjnego, stwierdza, że aktywność naukowa oraz osiągnięcia naukowe kandydata stanowią znaczny wkład w rozwój dyscypliny naukowej filozofia i **wyraża pozytywną opinię** w sprawie nadania drowi Adrianowi Stencelowi stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia, uznając spełnienie przesłanek warunkujących nadanie stopnia doktora habilitowanego, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt 1 – 3 wskazanej ustawy.

UZASADNIENIE

Uzasadnienie uchwały stanowią: (a) będący jej integralną częścią „Protokół z kolokwium oraz posiedzenia komisji habilitacyjnej przeprowadzonych w postępowaniu w sprawie nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie filozofia, wszczętym na wniosek dr. Adriana Stencela” oraz (b) recenzje i opinie powstałe na użytek rzeczonoego postępowania.

§ 2

Na niniejszą uchwałę nie przysługuje zażalenie. Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Uchwała została przyjęta następującym stosunkiem głosów:

- za nadaniem stopnia naukowego doktora habilitowanego (TAK) - 6 głosów
- przeciw (NIE) - 0 głosów
- wstrzymujący się - 1 głos.

Głosowanie zgodnie z art. 221 ust. 10 ustawy miało charakter jawny i zostało przeprowadzone zdalnie, tj. przy wykorzystaniu narzędzi technicznych umożliwiających jednoczesny przekaz dźwięku i obrazu na odległość.

Prof. dr hab. Tadeusz Szubka
Przewodniczący Komisji habilitacyjnej